

Sygn. akt II Ka 122/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Prezes SO Robert Pelewicz (spraw.)

Sędziowie: SSO Zdzisław Błasiak

SSR (del.) Lidia Ziarko

Protokolant: st. sekr. sąd. Edyta Bełczowska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Stalowej Woli delegowanego do Prokuratury Okręgowej w Tarnobrzegu – **Anny Rębisz**

rozpoznał sprawę **A. B., L. O. (1) i S. M. (1)**

oskarżonych o przestępstwo z art. 158§1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonych i zażalenia pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego od wyroku Sądu Rejonowego w N. z dnia 17 grudnia 2012 roku w sprawie sygn. akt II K 766/11

I. **zmienia** zaskarżony wyrok w punkcie IV i **zasądza** od oskarżonych solidarnie na rzecz oskarżyciela posiłkowego J. W. 3.075 zł (trzy tysiące siedemdziesiąt pięć);

II. w pozostałym zakresie **utrzymuje w mocy** zaskarżony wyrok uznając apelację obrońcy oskarżonych za oczywiście bezzasadną;

III. **zasądza** od oskarżonych solidarnie na rzecz oskarżyciela posiłkowego J. W. kwotę 826,56 zł (osiemset dwadzieścia sześć złotych pięćdziesiąt sześć groszy) tytułem kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Odwoławczym;

IV. **zwalnia** oskarżonych od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, a wydatkami w tym zakresie **obciąża** Skarb Państwa.

Sygn. akt II Ka 122/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 września 2013 roku

Prokuratura Rejonowa w N. oskarżyła A. B., L. O. (1) i S. M. (1) o to, że: w dniu 26 sierpnia 2011 r. w D. w woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu uderzając rękami i kopiąc nogami po całym, ciele wzięli udział w pobiciu J. W. w wyniku czego doznał on złamania kości nosa, złamania żeber VI, VII po stronie prawej w linii środkowo-obojęczykowej z podejrzeniem stłuczenia płuca w tym miejscu, zasinienia powieki dolnej oka lewego, otarcia naskórka na łokciach, plecach i podbrzuszu, które to obrażenia stworzyły u pokrzywdzonego rozstrój zdrowia i naruszenie czynności narządów ciała trwające dłużej niż 7 dni, przy czym narazili go na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 k.k., tj. o czyn z art. 158 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w N. wyrokiem z dnia 17 grudnia 2012 roku, w sprawie sygn. akt II K 766/11:

I. uznał oskarżonych A. B., L. O. (1) i S. M. (1) za winnych tego, że w dniu 26 sierpnia 2011 r. w D. w woj. (...), działając wspólnie i w porozumieniu, wzięli udział w pobiciu J. W. w ten sposób, że uderzali go rękami i kopali nogami po całym ciele, w wyniku czego doznał on złamania kości nosa, złamania żeber VI, VII po stronie prawej w linii środkowo-obojęczykowej z podejrzeniem stłuczenia płuca w tym miejscu, zasinienia powieki dolnej oka lewego, otarcia naskórka na łokciach, plecach i podbrzuszu, które to obrażenia spowodowały u wymienionego rozstrój zdrowia i naruszenie czynności narządów ciała na okres powyżej siedmiu dni, przez co narazili go na bezpośrednie niebezpieczeństwo wystąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 k.k. lub w art. 157 § 1 k.k., to jest popełnienia czynu stanowiącego przestępstwo z art. 158 § 1 k.k., i za to - na podstawie tego przepisu – skazał każdego z nich na karę po 6 (sześć) miesięcy pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił każdemu z oskarżonych na okres próby
2 (dwóch) lat;

III. na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. zarządził zwrot dowodu rzeczowego w postaci podkoszulki białej, rozerwanej, z plamami koloru brązowego, opisanego w wykazie dowodów rzeczowych nr I, zalegającym na karcie 97 akt sprawy – pokrzywdzonemu J. W.;

IV. zasądził od oskarżonych A. B., L. O. (1) i S. M. (1) solidarnie na rzecz oskarżyciela posiłkowego J. W. kwotę 432,00 zł (czteryście trzydzieści dwa 00/100) zł – tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

V. zasądził od oskarżonych A. B., L. O. (1) i S. M. (1) na rzecz Skarbu Państwa część kosztów sądowych w kwocie po 111,06 (sto jedenaście 06/00) zł od każdego z nich oraz zwolnił ich od uiszczenia kosztów sądowych w pozostałej części, w tym od opłaty sądowej w całości, a wydatkami w tej części obciążył Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca oskarżonych A. B., L. O. (1) i S. M. (1), natomiast zażalenie na orzeczenie w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego złożył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego J. W. .

Obrońca oskarżonych zaskarżył przedmiotowy wyrok apelacją, zarzucając mu:

1. błędy w ustaleniach faktycznych polegające na:

- ustaleniu przebiegu zdarzenia z 26.VIII. 2011 r. w D. jedynie na podstawie niedokładnych i niekonsekwentnych zeznań pokrzywdzonego;

- pominięciu tego, że pokrzywdzony dowodził, jakoby naocznymi świadkami zdarzenia byli min. J. W., J. K., L. O. (2) i M. K. – którzy stanowczo zaprzeczali, jakoby doszło do przedmiotowego zdarzenia, w szczególności zaś wykluczyli swoją obecność jako świadków;

- pominięciu tego, że oskarżony S. M. (1) w toku przedmiotowego zdarzenia, którego przebieg był odmienny niż ten jaki przedstawiał pokrzywdzony, doznał obrażeń ciała (pokrzywdzony rozbił na jego głowie butelkę z piwem, a dalej usiłował uderzyć go w okolice szyi/karku jej ułamanym fragmentem) – w wyniku których stracił przytomność, co eliminowało go z dalszego przebiegu zdarzenia, a nadto pozwalało ustalić, iż pokrzywdzony przedstawia jego przebieg niezgodnie z prawdą;

- pominięciu tego, że to pokrzywdzony zainicjował zdarzenie, tj. zaatakował oskarżonego S. M. – w opisany wyżej sposób – a dalej został jedynie odeń odciągnięty przez

L. O., który zapobiegł w ten sposób dalszym atakom na oskarżonego, których skutki mogły być tragiczne);

- pominięciu tego, że w dacie zdarzenia, tego samego dnia w godzinach przedpołudniowych, pokrzywdzony groził zabójstwem żonie oskarżonego S. M., w ten sposób, iż szarżował na nią z widłami, dalej zaś, kiedy spotkał się z oskarżonym – zaczepiał go i prowokował do scysji, która przerodziła się następnie w atak na osobę oskarżonego S. M.;

2. obrazę przepisów postępowania, które mogły mieć wpływ na treść orzeczenia:

- poprzez przeprowadzenie postępowania, które nie usunęło istniejących w sprawie wątpliwości. Oskarżyciel nie przedstawił innych dowodów poza zeznaniami pokrzywdzonego, które potwierdziłyby, że oskarżeni dokonali zarzucanych im czynów, nie przedstawił dowodów, które potwierdziłyby, że działanie oskarżonych należy zakwalifikować jako pobicie. Zaskarżony wyrok nie rozstrzygnął wątpliwości co do przyczyn udziału oskarżonych w przedmiotowym zdarzeniu, oskarżyciel nie wykazał jaki motyw mieliby oskarżeni w pobiciu pokrzywdzonego, przyjmując, że mieli działać wspólnie i w porozumieniu. Polegając na zeznaniach pokrzywdzonego i stwierdzonych u niego obrażeniach Sąd przyjmuje wersję, gdzie w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy wszelkie wątpliwości zostały rozstrzygnięte na niekorzyść oskarżonych;

- poprzez nierozpoznanie wniosków dowodowych oskarżonych, które miały na celu rozstrzygnięcie istniejących w sprawie wątpliwości; jak podkreślił Sąd I instancji, w niniejszej sprawie przedstawione zostały dwie rozbieżne wersje zdarzenia, jednak pomimo tego oddalił wnioski dowodowe, które pozwoliłyby zweryfikować konfigurację osobową przedmiotowego zdarzenia, możliwe warianty jego przebiegu, jak również ustalić, czy oskarżony S. M. (1) po uderzeniu butelką w głowę byłby w stanie kopać pokrzywdzonego;

- poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów. Sąd wbrew zasadom doświadczenia życiowego i zgromadzonemu materiałowi dowodowemu przyjmuje, że oskarżony S. M. (1) po uderzeniu butelką o takiej sile, że ta pękła na jego głowie, przez ok. 2-3 minuty kopał pokrzywdzonego;

- poprzez wadliwe uzasadnienie wyroku, które utrudnia w istocie prawidłową kontrolę instancyjną, z uzasadnienia nie wynika dlaczego Sąd I instancji pewne okoliczności zupełnie wykluczył, Sąd również nie precyzuje dlaczego dane dowody uznał za w pełni wiarygodne oraz dlaczego pozostałym dowodom tego przymiotu odmawia.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca oskarżonych wniósł o zmianę powyższego wyroku przez uniewinnienie oskarżonych od zarzucanego im czynu i zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania, w tym zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem zarzutów zawartych w apelacji.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego J. W. w złożonym zażaleniu zakwestionował jedynie rozstrzygnięcie o zasądzeniu od oskarżonych na rzecz oskarżyciela posiłkowego zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego (pkt IV wyroku). Zaskarżonemu orzeczeniu w tej części zarzucił obrazę przepisów postępowania karnego, a mianowicie art. 627 § 1 k.p.k. poprzez niezasądzenie na rzecz oskarżyciela posiłkowego od skazanych poniesionych przez niego kosztów zastępstwa adwokackiego i wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i zasądzenie od skazanych na rzecz oskarżyciela posiłkowego kosztów zastępstwa adwokackiego zgodnie z przedłożonym na rozprawie rachunkiem.

Sąd Okręgowy stwierdził, co następuje:

Jedynie zażalenie pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego w części dotyczącej zarzutu związanego z zasądzeniem na rzecz pokrzywdzonego kosztów zastępstwa adwokackiego (pkt VI zaskarżonego wyroku) okazało się zasadne i dlatego jedynie w tej części zaskarżony wyrok został zmieniony.

Natomiast apelacja wywiedziona przez obrońcę oskarżonych A. B., L. O. (1) i S. M. (1) jest oczywiście bezzasadna i nie zasługuje na uwzględnienie.

Wobec treści rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego uwzględniającego jedynie zażalenie pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego w części dotyczącej postanowienia w przedmiocie kosztów zastępstwa adwokackiego (ust. VI. zaskarżonego wyroku), w pozostałym zaś zakresie utrzymującym w mocy zaskarżony wyrok przy uznaniu apelacji obrońcy oskarżonych za oczywiście bezzasadną oraz braku wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku w sprawie sygn. akt II Ka 122/13, Sąd odwoławczy skorzystał z możliwości, jaką otwiera art. 457 § 2 zd. 2 k.p.k. i ograniczył zakres uzasadnienia swojego wyroku jedynie do rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów zastępstwa adwokackiego.

Odnosząc się zatem do zarzutu przedmiotowego zażalenia podnieść należy, iż zgodnie z art. 627 k.p.k. w sprawach z oskarżenia publicznego, sąd zasądza od skazanego koszty sądowe na rzecz Skarbu Państwa oraz wydatki na rzecz oskarżyciela posiłkowego.

Treść przytoczonego wyżej przepisu jest jednoznaczna i wskazuje, że w wypadku skazania, oskarżycielowi posiłkowemu przysługuje zwrot "uzasadnionych wydatków", w tym zwrot kosztów ustanowienia w sprawie jednego pełnomocnika (art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k.).

W orzecznictwie utrwalił się pogląd, że sąd, orzekając o zwrocie kosztów procesu, nie bada przesłanek na podstawie których adwokat określił wielkość kwoty pobranej od klienta, ani jej składników, a jedynie ogranicza się do sprawdzenia, czy pobrana kwota mieści się w granicy stawek ustalonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.

w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (zob. m.in. post. SN z dnia 26.4.2001, sygn. akt WZ 20/01, OSNKW 7-8/2001, poz. 70). Adwokata, działającego z wyboru, łączy z klientem umowa określająca jego wynagrodzenie, w granicach dopuszczalnej szerokiej autonomii i sąd nie powinien ingerować w sferę uprawnień stron takiej umowy. Oznacza to, że skoro przepis art. 627 k.p.k. stanowi, że od skazanego w sprawach z oskarżenia publicznego sąd zasądza wydatki na rzecz oskarżyciela posiłkowego, to należy przyjąć, że chodzi o wydatki rzeczywiście poniesione, jeżeli mieszczą się one w granicy przewidzianej w stawkach dla takich wydatków.

Zauważyć jednak należy, że podatek od towarów i usług nie wchodzi w skład niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata z wyboru. Pogląd taki jest ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego (tak w szczególności uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1995 r., sygn. akt III CZP 4/1995, OSNC 1995/5/79; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt III CZP 95/06, OSNC 2007/12/179; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2002 r., sygn. akt III CZP 13/2002, OSNC 2004/1/6). Niemniej jednak kwestia, czy stawka podatku VAT, pobrana przez adwokata świadczącego swoje usługi z wyboru, powinna być wliczona do niezbędnych kosztów procesu, którymi sąd obciąża stronę przegrywającą (skazanego), czy też nie, staje się problemem dopiero w sytuacji, gdy adwokat ustawi swoje wynagrodzenie podstawowe na poziomie najwyższej stawki przewidzianej w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.). Do takiego też przypadku odnosi się wprost uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1995 r., sygn. akt III CZP 4/95. Pobranie przez adwokata podatku VAT obok maksymalnego wynagrodzenia przewidzianego w cytowanym wyżej rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości, tworzy bowiem sytuację, że mamy do czynienia z kwotą przewyższającą stawkę ustaloną w tym akcie prawnym i stąd też w wydanej później uchwale z dnia 25 stycznia 2007 r., sygn. akt III CZP 95/06, Sąd Najwyższy, podtrzymując stanowisko wypowiedziane w uchwale z dnia 10 lutego 1995 r., odwołał się w argumentacji m.in. do ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach, wskazując na sprzeczność takiej praktyki z tą ustawą.

Inaczej natomiast należy postrzegać sytuację, gdy adwokat z wyboru ustala wynagrodzenie na poziomie niższym od stawki maksymalnej i pobiera od klienta, za jego zgodą, dalszą kwotę należnego podatku VAT, która z kwotą wynagrodzenia zasadniczego nie przekracza wyznaczonej w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości stawki wynagrodzenia adwokata – a taka sytuacja wystąpiła w zaistniałym stanie faktycznym.

W niniejszej sprawie wysokość minimalnych kosztów procesu należnych pełnomocnikowi oskarżyciela posiłkowego, a wynikających z § 14 ust 1 pkt 2, § 14 ust 2 pkt 3 oraz § 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.) przedstawia się, zatem następująco:

- koszty adwokackie za postępowanie przygotowawcze w sprawie objętej dochodzeniem - 180 zł;
- koszty adwokackie za postępowanie przed Sądem I instancji - 420 zł;
- 20% za każdy kolejny, poza pierwszą rozprawą termin, w którym pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego brał udział – łącznie 2 terminy, co stanowi kwotę 168 zł;
- łącznie 768 zł.

Jak już wyżej wskazano przewidziane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości stawki minimalne wyznaczają jedynie dolną granicę przedziału, w jakim może zostać zasądzona opłata za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego. Górną granicą jest natomiast sześciokrotność stawki minimalnej (§ 2 ust. 2 rozporządzenia). W tych granicach Sąd, wydając postanowienie w przedmiocie zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego, określa wysokość kwoty podlegającej zwrotowi, która odpowiadać powinna wielkości faktycznie uiszczonego przez stronę wynagrodzenia, a ustalonego na podstawie wiążącej stronę i jej pełnomocnika umowy. Dodać od razu należy, że w przypadkach szczególnie uzasadnionych, gdy przemawia za tym sytuacja majątkowa lub rodzinna klienta albo rodzaj sprawy, adwokat może ustalić stawkę opłaty niższą niż stawka minimalna, albo zrezygnować z opłaty w całości (§ 3 ust. 2 rozporządzenia Min. Spr. z dnia 28.9.2002 r.). Wówczas taka umowa jest dla sądu wiążąca.

Jak wynika z zestawienia kosztów, które przed zamknięciem przewodu sądowego przedłożył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego (k. 101 akt sprawy), poniesione przez tego ostatniego wydatki z tytułu ustanowienia pełnomocnika wyniosły 3 075 złotych, a zatem nie przekraczały sześciokrotnej stawki minimalnej i w związku z tym wymieniona w tym zestawieniu kwota stanowiła podstawę zasądzenia kosztów, które poniósł oskarżyciel posiłkowy z tytułu ustanowienia pełnomocnika.

Z przytoczonych powodów, uwzględniając zażalenie pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, zaskarżone postanowienie w części dotyczącej kosztów należnych oskarżycielowi posiłkowemu należało zmienić i zasądzić od każdego z oskarżonych solidarnie na rzecz oskarżyciela Posiłkowego J. W. kwotę 3 075 złotych.

Wysokość kosztów adwokackich poniesionych przez oskarżyciela posiłkowego w postępowaniu odwoławczym (punkt III wyroku) ustalona została w oparciu o spis kosztów przedłożonych na rozprawie (k. 236 akt sprawy). Stosownie do unormowania zawartego w § 14 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. nr 163, poz.1348 z późn. zm.) stawki minimalne za obronę przed sądem okręgowym jako drugą instancją wynoszą 420 złotych, zatem koszty te nie przekraczają sześciokrotności stawki minimalnej określonej w § 14 ust. 2 pkt 4 i w związku z tym wymieniona w tym zestawieniu kwota stanowiła podstawę zasądzenia kosztów, które poniósł oskarżyciel posiłkowy z tytułu ustanowienia pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym.

Orzeczenie w przedmiocie kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze (punkt IV wyroku) uzasadniają przepisy art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. i art. 636 § 1 k.p.k.

W przedmiotowej sprawie nieuwzględniony środek odwoławczy wniesiony został przez obrońcę oskarżonych, zatem koszty postępowania odwoławczego związane z wniesieniem apelacji ponieść winni oskarżeni. Jednak z uwagi na fakt, że oskarżeni osiągają niewielkie dochody i zobowiązani są do uiszczenia wysokich kosztów procesu w niniejszej sprawie, Sąd zwolnił ich od zapłaty kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, a wydatkami w tym zakresie obciążył Skarb Państwa.